

Myrinia

Föreningen Mossornas Vänners tidskrift

Volym 28 - nr 2 - 2018

MYRINIA är Mossornas Vänner tidskrift. Mossornas Vänner är en förening som har som målsättning att hålla kontakten mellan och främja mosskännedomen bland mossintresserade, såväl amatörer som yrkesaktiva. Detta sker, förutom via MYRINIA, genom nationella och regionala exkursioner och studiecirklar m. m.

Medlemskap i föreningen, inklusive MYRINIA, kostar 100 kr per år. Familjemedlemmar (erhåller ej MYRINIA) betalar 10 kr. Beloppet sätts in på plusgiro 13 37 88 - 0 (Mossornas Vänner).

Vill du ha kontakt med andra mossintresserade? Tag i så fall kontakt med någon i Mossornas Vänner styrelse (se nedan).

Om du har ny adress: hör av dig till kassören! (se nedan)

Ordförande: Tomas Hallingbäck, Körsbärsvägen 7, 741 31 Knivsta, 018-34 35 12, thallingback@hotmail.com

Vice ordförande: Lars Sjögren, Gunnar Wennerbergs väg 4, 44334 Lerum, 0302-18558, 070-5722436, lars.sjogren@tele2.se

Sekreterare: Olle Holst, Parternas gränd 69, 226 47 Lund, 070-521 27 07, Olle.Holst@comhem.se

Kassör: Göran Ljung, Lönaholma 3178A, 282 92 Västra Torup, 0451-521 74, goran.uc.ljung@gmail.com

Exkursionssekr.: Fia Bengtsson, Luthagesesplanaden 91, 752 71 Uppsala, 070-270 08 07, fia.aurelia@gmail.com

Kursansvarig: Sara Asker, Hagagatan 3, 652 20 Karlstad, 070-824 26 11, tillsaranilsson@hotmail.com

Försäljningsansvarig: Tomas Hallingbäck, Körsbärsvägen 7, 741 31 Knivsta, 018-34 35 12, thallingback@hotmail.com

Hemsidesansvarig: Louise Hansare, Strandliden 3, 165 61 Hässleby, 076-205 83 43, louise.hansare@gmail.com

Hemsidesansvarig: Daniel Udd, Västergrav Ramsgatan 18, 795 90 Rättvik, 073-802 93 68, danieludd@gmail.com

Myrinia - Föreningen Mossornas Vänner tidskrift

<http://www.sbf.c.se/MV>

ISSN 1102 - 4194, Upplaga: 240 exemplar

Ansvarig utgivare: Mossornas Vänner ordförande Tomas Hallingbäck

Omslagsbild: Röd tandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum*.

Foto: Ulf Jansson.

***Orthotrichum shawii*, en hättemossa att hålla utkik efter i sydligaste Sverige**

Tomas Hallingbäck* & Niklas Lönnell**

* Körsbärsvägen 7, 74131 Knivsta

** Dirigentvägen 171, 756 54 Uppsala

Since professor Francisco Lara found Orthotrichum shawii as new to Sweden in 2017 no other records of the species has been made in Sweden. The locality is together with the type locality in Scotland, the most northernmost record in Europe. A short presentation of the species is given in order to increase the awareness of the species existence and stimulate further investigations in southernmost Scandinavia. Our hope is that the species might be found at additional sites in this area.

Under en exkursion i Skåne sommaren 2017 upptäckte Francisco Lara från Spanien en ny mossart för Sverige (Lara m.fl. 2018). Francisco Lara är föreståndare för mossherbariet i Madrid och en av världens främsta auktoriteter vad gäller släktet *Orthotrichum* i världen. På en inbjudan från oss kom han till Sverige för att tillsammans med några svenskar leta efter hättemossor *Orthotrichum* spp. i södra Sverige. Efter nästan en vecka med småstopp framför allt i sydvästra Sverige övernattade vi på vandrarhemmet Råbyhill utanför Hörby i Skåne. På morgon den 22 juli strax före avfärd studerade Francisco Lara epifytfloran på några av träden i vandrarhemmets park och gjorde då en upptäckt av en hättemossa som gjorde att vi fick packa upp stereoluppen och montera den på ett bord i parken. Efter att ha pillat bort ett lock från en mogen kapsel och kunnat studera det färska inre peristomet kunde han bekräfta sin misstanke att det rörde sig om en art ny för Skandinavien, *Orthotrichum shawii*. Den växte på stambarken av en lönn *Acer platanoides* (Figur 2), tillsammans med bl.a. strimhättemossa *Orthotrichum affine*, berghättemossa *O. rupestre*, trädhättemossa *O. speciosum*, stor hättemossa *O. lyellii*, dvärghättemossa *O. pumilum* och hårhättemossa *O. diaphanum*.

Orthotrichum shawii liknar mest slät hättmossa *O. striatum*. Således kan det vara idé att kontrollera äldre kollektioner av denna art från sydligaste Sverige. Innerperistomet är starkt reducerat (se Figur 1). Det saknas helt eller består av 8, ofta rudimentära, tänder medan det hos slät hättmossa *O. striatum* består av 16 tydliga tänder på färska kapslar. En annan skiljekaraktär är de longitudinella cellväggarna i kapseln som är förtjockade och bildar oregelbundna band, medan slät hättmossa har de longitudinella och transversala cellväggarna liktjocka (Frey m. fl. 2006). Viss likhet finns med berghättmossa *O. rupestre*, men denna har 8 uppräta yttre peristomtänder och en kapsel som är fårad i torka medan *O. shawii* har 16 tänder som är tillbakaböjda och en kapsel som är mer eller mindre slät. Dessutom växer berghättmossa *O. rupestre* oftare på sten än på bark, men som synes i följeartslistan så kan den även växa epifytiskt.

Orthotrichum shawii har en vid men disjunkt utbredning i världen som omfattar Västpalearktis (Europa, Nordafrika och sydvästligaste

Figur 1. Närbild av *Orthotrichum shawii*. Notera att längst upp i högra hörnet skymtar lite strimhättmossa *Orthotrichum affine*. Foto: Tomas Hallingbäck.

Asien) samt Nearktis (Nordamerika) (Lara m. fl. 2016). I Nordamerika har den enbart rapporterats från Kalifornien (Garilleti m. fl. 2006). Arten beskrevs första gången utifrån material från Skottland. Fyndet gjordes någon gång mellan 1860 och 1873 och troligtvis växte arten på ett enda träd (Mazimpaka m. fl. 2000). Sedan dess har den inte hittats i Storbritannien (Bosanquet 2009; Hodgetts 2015). Numera är arten rapporterad främst från den södra delen av Europa (se bl.a. utbredningskartan i Mazimpaka m. fl. 2000) och det verkar som att arten föredrar submediterrana miljöer (Garilleti & Albertos, 2012). Arten verkar överallt vara sällsynt med små populationer, förutom i några bokskogar där den förekom rikligt (Mazimpaka m. fl. 2000). Det finns dock fynd även från Tyskland och Nederländerna. Tillsammans med det skotska fyndet har detta gjort att det inte har varit helt osannolikt att arten även skulle kunna förekomma i Skandinavien. Det var ändå överraskande och krävdes en expert på hättmossor för att hitta arten i Sverige. Den svenska lokalen som beskrivs här, har ungefär samma latitud som den ursprungliga skotska, och utgör således artens nordostgräns i Europa.

Då arten befinner sig på sin nordgräns kan man tänka sig att arten är sällsynt i Sverige. Vi hittade inte heller några fler lokaler under den vecka vi letade hättmossor. Även om vi sökte igenom ett otal epifytträd i sydvästra Sverige (Dalsland, Västergötland, Bohuslän, Halland, Skåne, Småland, Östergötland, Västmanland och Uppland) så är ju detta bara ett litet stickprov i sammanhanget. Arten beskrevs först år 2000 och den kan lätt ha förbisetts då den inte har funnits med i floror eller på annat sätt uppmärksamrats. Man kan ju hoppas att den liksom många andra epifyter i sydvästra Sverige kan ha en ökande trend. Det kan således vara värt att hålla denna art i minnet när du hittar något som liknar slät hättmossa *Orthorichum striatum*. Det bästa är om kapslarna precis ska släppa eller precis har släppt sitt lock så att det inre peristomet är så intakt som möjligt. Detta verkar att dömma utifrån det enda fyndet i Skandinavien vara i juli. De inre peristomtänderna är känsliga och bryts lätt av. På äldre kapslar av slät hättmossa *O. striatum* kan tänderna i det inre peristomet således ha eroderats bort vilket försvårar artbestämningen.

Figur 2. Trädet där *Orthotrichum shawii* påträffades. Foto: Tomas Hallingbäck.

Då lokalen är begränsad och arten verkade vara fåtalig på lokalen får vi vädja till alla att försöka hitta arten på nya lokaler istället för att åka till denna lokal och samla arten.

Tack

Stort tack till professor Francisco Lara för att han upptäckte arten som ny för Sverige och dessutom generöst lärde oss deltagare att identifiera de hättmossor *Orthotrichum* som vi stötte på under hans besök.

Referenser

- Bosanquet, S. 2009. *Orthotrichum* – Britain's Bristle-mosses. British Wildlife 20: 187—194.
- Frey, W., Frahm, J.P., Fischer, E. & Lobin, W. 2006. The liverworts, mosses and ferns of Europe. English edition revised and edited by T.L. Blockeel, Harley Books, Colchester.
- Garilleti, R., Lara, F. & Mazimpaka, V. 2006. On the presence of *Orthotrichum shawii* Wilson (Orthotrichaceae) in California. The Bryologist 109: 110-115.
- Garilleti, R. & Albertos, B., eds. 2012. Atlas y Libro Rojo de los Briófitos Amenazados de España. Madrid: Organismo Autónomo Parques Nacionales.
- Hodgetts, N.G. 2015. Checklist and country status of European bryophytes-towards a new Red List for Europe. Irish Wildlife Manuals, 84. Dublin: National Parks and Wildlife Service, Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht.
- Lara, F., Lönnell, N. & Hallingbäck, T. 2018. 27. *Lewinskya shawii* - Sweden i: Ellis m.fl. New national and regional bryophyte records, 54. Journal of Bryology 40: 74-97.
- Lara, F., Garilleti, R., Goffinet, B., Draper, I., Medina, R., Vigalondo, B. & Mazimpaka, V. 2016. *Lewinskya*, a new genus to accommodate the phaneroporous and monocious taxa of *Orthotrichum* Hedw. (Bryophyta, Orthotrichaceae). Cryptogamie, Bryologie, 37(4): 361-382.
- Mazimpaka, V., Lara, F., Garilleti, R., Albertos, B. & Lo Giudice, R. 2000. *Orthotrichum shawii* Wilson, a distinct European species. Journal of Bryology 22: 183-192.

Mossornas vänners vårexkursion 2018

Patrik Engström

A report from a bryological excursion to Svartsö in the Stockholm archipelago.

Våren 2018 gick turen till Svartsö i Stockholms skärgård, Värmdö kommun och socken. Den enda inventering som jag känner till av mossor i Stockholms skärgård är Herman Perssons (HEPE) från 1935. Då inventerade han nationalparken Ängsö som nog i många avseenden liknar Svartsö. Han fick ihop imponerande 195 olika mossor varav 4 underarter fördelade på 40 levermossor, 9 vitmossor och 146 bladmossor (87 akro- och 59 pleurokarper). När jag nedan gör jämförelser och anger HEPE så är det nämnda inventering av Ängsö som avses.

Totalt 12 personer slöt upp, däribland celebret besök av två kunniga bryologer från Norge, John-Gunnar Brynjulvsrud och Torbjørn Høitomt. Från Skåne hade man skickat upp en strong kvartett i form av Carl-Axel Anderson, Gerhard Kristensson, Göran Ljung och Magnus Magnusson. Från mer närliggande områden hade Fia Bengtsson, Karin Wiklund, Måns Persson, Staffan Carlsson och Tomas Hallingbäck anslutit sig. Klockan nio på lördag morgon den femte maj stod gruppen redo vid vandrарhemmet på norra delen av ön. Vi kom inte mer än 25 meter förrän hela gänget låg på marken med lupparna klistrade vid ena ögat. De var i vägkanten som ett antal mindre mossor hade dragit gruppens uppmärksamhet till sig. En underbart tjusig liten samling av sylmossa *Pleuridium subulatum* (Figur 1) samt hinnkrusmossa *Weissia brachycarpa*, båda med kapslar, fick åtminstone upp min puls något. Efter en stunds mossande fortsatte vi mot den lokal som enligt programmet skulle vara den första. På vägen dit blev det fler stopp och uppe i berghällarnas kompakta förna växte bergkvastmossa *Dicranum fuscescens* (HEPE: täml. allm.). Ute på klippställarna där jordmånen var tunnare försökte hållkvastmossa *Dicranum spurium* gömma sig bland fönsterlaven (HEPE: täml. sälls.).

Figur 1. Sylmossa *Pleuridium subulatum* växte utanför vandrarhemmet på Svartsö.
Foto: Staffan Carlsson.

När vi senare tagit oss ner till strandkanten vid det första planerade stoppet så kunde salttuss *Hennediella heimii* och saltblommossa *Schistidium maritimum* beskådas (Figur 2 och Figur 4). En intressant iakttagelse är att HEPE endast ansåg sig gjort ett fynd av *Schistidium maritimum* på Ängsö medan han skriver "Överallt på strandklippor runt ön iakttogos former av *S. apocarpum*, vilka ofta på ett alldeles förvillande sätt erinrade om *S. maritimum*". Dessa kan mycket väl ha varit de *S. maritimum* med vita bladspetsar som i nationalnyckeln betecknas som underarten *piliferum*. Det uppstod diskussioner kring vad som troligtvis var en något otypisk spärrsprötmossa *Kindbergia praelonga*. Vi fortsatte genom skogen mot nästa planerade stopp som låg en bit längre österut på ön. Väl ute ur skogen hittade vi i kanten av en gammal åker gruskammossa *Abietinella abietina*, rosmossa *Rhodobryum roseum* och preliminärt backgräsmossa *Brachythecium campestre* (belägg ska skickas till Lars Hedenäs). Gruppen fastnade strax efter vid några jordhögar med bland annat åkertuss *Tortula truncata*, och efter ytterligare en liten bit vid en liten lövskogsduge

med hättmossor av olika slag samt klängmossa *Homomallium incurvatum*, stor tujamossa *Thuidium tamariscinum*, trådbryum *Bryum moravicum* med fler arter. Torbjörn försökte lära oss se skillnad på *Ulota crispa* och *U. intermedia* (båda går under *U. crispa* på artportalen).

Till slut kom vi fram till dagens andra planerade stopp där vi tog en välförtjänt lunchpaus. På en solig berghäll vid vattnet njöt vi av tystnaden och lugnet där den lågmälda ljudbilden utgjordes av sjöfåglar och vågskvalp. Efter lunchpausen tog vi oss an en nordvänd bergvägg där vi bl.a. såg guldlockmossa *Homalothecium sericeum*, äppelmossa *Bartramia pomiformis*, opalmossa *Pohlia cruda*, pigglumtermossa *Barbilophozia attenuata* och kornblekmossa *Lophocolea minor*. Plötsligt sa Torbjörn att han trodde sig hittat sotkornsskapania *Scapania cuspiduligera* och Tomas, Måns med fler blev genast mycket intresserade. Denna exklusiva art kräver belägg och Tomas tog med sig kollekt hem för kontrollbestämning. Väl hemma vid mikroskopet visade det sig vara rubinskapania *Scapania scandica*, vilket inte

Figur 2. Saltblommossa *Schistidium maritimum* på Svartsö. Foto: Staffan Carlsson.

heller är så illa. När vi senare lämnade bergväggen för att bege oss till nästa lokal hittades västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*. Om inte HEPE hade noterat arten på Ängsö så hade kanske detta varit Sveriges östligaste fynd av västlig hakmossa.

Nästa lokal var en gammal orörd skog där vi på två granlågor hittade sammanlagt 29 kapslar av grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (Figur 3). Karin som arbetat med arten såg lycklig ut. Längre fram täcktes marken av friskt gröna mattor med stor tujamossa *Thuidium tamariscinum* och på den upptrampade stigen hittades lerfickmossa *Fissidens taxifolius*. HEPE hade *T. tamariscinum* på endast en lokal medan han såg betydligt mer av de andra arterna inom släktet. En art som följt oss under dagen och som dykt upp i olika biotoper var pösmossa *Pseudoscleropodium purum*. Att den skulle vara så vanlig i skärgården förvånade mig lite och HEPE uppger att han endast hittade arten på ett enda ställe. Vi fortsätter mot nästa lokal men råkade välja fel väg då stigen delar sig så det blir en liten extra tur innan vi kom fram. På vägen dit ses dock många nya arter. Lundsprötmossa *Oxyrrhynchium hians*, strålblommossa *Schistidium apocarpum*, jordtuss *Tortula subulata*, liten sprötmossa *Eurhynchiastrum pulchellum*, källmossa *Philonotis fontana*, kopparbryum *Bryum alpinum*, kärrbryum *Bryum pseudotriquetrum* och krokspjutmossa *Calliergonella lindbergii* för att nämna några. Väl framme vid nästa stopp, Krokholmen, som är en betad skog med omgivande fuktigare ängsmarker nära vattnet hittades spärnsprötmossa *Kindbergia praelonga*. På en rönn växte fina tussar av *Ulota crispa* och *U. intermedia* vilka förevigades med några av deltagarnas kameror. Några andra mossor som sågs var sammetsgräsmossa *Brachytheciastrum velutinum*, kustsnurrmossa *Dicranoweisia cirrata* och grönkornig flikmossa *Lophozia ventricosa*. Efter denna lokal var det återtag (*Juncus retroversus*) till vandrarhemmet för att vila upp sig inför morgondagen.

Även söndagen bjöd på sol och sommarvärme. Nya arter längs vägen mot första stoppet blev bl.a. liten sågmossa *Atrichum tenellum*, liten neonmossa *Barbula convoluta*, fingerbålmossa *Riccardia palmata* och jordtrådmossa *Cephalozia bicuspidata*. Vid vägen mellan Lillträsk och Storträsk, sjöar kallas för träsk i skärgården, studerade vi stor fickmossa *Fissidens adianthoides*, listfickmossa

Figur 3. Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* på Svartsö. Foto: Staffan Carlsson.

Fissidens bryoides, jordspärrmossa *Campyliadelphus chrysophyllus* och kalklansmossa *Didymodon fallax*. Framme vid en lite blötare skog med några gungflyn intill stranden av Lillträsk skickade vi ut Fia att leta *Sphagnum* men det verkade mest vara knoppvitmossa *Sphagnum teres* och lite spärrvitmossa *Sphagnum squarrosum*. Däremot hittades en hel del annat trevligt som exempelvis fetbålmossa *Aneura pinguis*, handbålmossa *Riccardia latifrons*, skogssäckmossa *Calypogeia integristipula*, stubbtrådmossa *Cephalozia catenulata* och fyrtandsmossa *Tetraphis pellucida*. Vi lämnade lokalen för att bege oss norrut till nästa stopp. På vägen dit åt vi lunch i skogen och Fia tog ett gruppfoto på deltagarna. Nästa lokal var en blöt lövskog med mycket stor tujamossa *Thuidium tamariscinum* och hasselmossa *Eurhynchium angustirete* på marken. Även källgräsmossa *Brachythecium rivulare* och hårflikmossa *Blepharostoma trichophyllum* hittades på marken. På några gamla murkna trädstammar växte mängder med långfliksmossa *Nowellia curvifolia*, vedblekmossa *Lophocolea heterophylla* och fingermossa *Lepidozia reptans*. Karin lyckades hitta

några kapslar av grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*. Efter en stund lämnade vi lokalen för att bege oss till det sista planerade stoppet som var en översilad berghäll vid vattnet på öns norra del. Den var brant och delvis hal men vi klättrade varsamt omkring och hittade många fina mossor. En stor tuva med lämmelmossa *Tetraplodon mnioides*, bäckraggmossa *Racomitrium aciculare*, kopparbryum *Bryum alpinum*, kruskalkmossa *Tortella tortuosa*, röd blommossa *Schistidium papillosum*, bräkenfickmossa *Fissidens osmundoides* och hedlumtermossa *Barbilophozia floerkei* var några av höjdpunkterna. Precis ovanför branten växte taigakvastmossa *Dicranum drummondii*. På väg tillbaka till vandrarhemmet såg vi skogsgrimmia *Grimmia hartmanii*, och Staffan visade oss var han sett fällmossa *Antitrichia curtipendula* dagen innan. Skåningarna stannade kvar till måndagen för att slippa komma hem sent på natten. Denna extra tid nyttjade de klokt genom att dra in en handfull nya mossor. Det visar sig att vi till slut fått ihop en imponerande lista på 165 olika arter! Inte lika många som HEPE men så tillbringade han ju betydligt många fler timmar på Ängsö än vad vi gjorde på Svartsö.

Sist ett stort tack till samtliga deltagare som förgyllde helgen med sitt engagemang och goda humör. Ett extra stort tack till Måns som hade gjort noggranna efterforskningar kring de olika naturtyper som skulle finnas på ön.

Figur 4. Saltblommossa *Schistidium maritimum* på Svartsö. Foto: Staffan Carlsson.

ABC-kursen i Klacka-Lerberg, Nora, Västmanland augusti 2018

Olle Holst

Parternas gränd 69, 226 47 Lund, olle.holst@comhem.se

A report from an advanced course on pleurocarpous mosses in Västmanland in August 2018. A wide variety of species was studied during the course.

ABC-kurs i mossor! Nybörjarkurs? Förvisso inte! Här var det en rejäl genomgång av de pleurokarpa mossorna, främst familjerna Amblystegiaceae, Brachytheciaceae och Calliergonaceae som väntade. Ett tjugotal mossentusiaster hade slutit upp för att lära sig mer (Figur 1). Redan på torsdagen var några på plats för inkvartering i KFUM:s kursgård i Klacka-Lerberg; resten anlände under fredagen. I dagarna tre ägnade vi oss åt föreläsningar, exkursioner och mikroskopering under ledning av Lars Hedenäs och bisittare Tomas Hallingbäck. Till mikroskoperingarna hade vi naturligtvis våra egna fynd från den gångna dagens exkursion att tillgå. Några hade med sig gammalt material hemifrån för bestämning och en samling av norrländska arter fanns till hands. Under mikroskoparbetet var det mycket diskussioner om bashörnceller, bladnerv, axillära hår, parafyllier och bladcellsdimensioner och andra viktiga karaktärer.

Efter en inledning av kursledningen på fredagens morgon var dags för oss att ge oss ut i markerna. Fältstudier är ju viktiga. Ett av fredagens stopp gjorde vi vid Kalkudden vid Fåsjön norr om Nora. Som namnet antyder var det kalk i marken, något som naturligtvis påverkar mossfloran. Kalk har också brutits på udden. Här hittade vi arter som kärrspärrmossa *Campyliadelphus elodes*, kvarnbäckmossa *Hygrohypnum luridum*, Kalkkammosa *Ctenidium molluscum* och trubbig dvärgbågmossa *Pseudoleskeella catenulata* för att nämna några av dagens pleurokarper. Akrokarper fanns det självklart också. Kruskalkmossa *Tortella tortuosa*, stor klockmossa *Encalypta streptocarpa* och *Tortella pseudofragilis* (ännu inget svenskt namn!) noterades. Den senare arten har diskuterats av Peter Carlsson i

Myrinia 27(2) 2017. En levermossa, kalkskapania *Scapania calcicola* halkade också in i protokollet. Här stod en gammal husvagn på vilken det växte mossa vilket gav upphov till funderingar om lämpligheten av husvagnar som substrat.

På lördagen skrotade vi runt i området runt kursgården nere vid sjön och i sumpskogen och noterade en hel del tämligen triviala arter efter att ha undersökt trädbaser, gamla stubbar och surhålör. Späd krypmossa *Amblystegium serpens*, blek gräsmossa *Brachythecium albicans*, skogsgräsmossa *Brachythecium salebrosum*, stubbfläta *Hypnum pallescens*, hårgräsmossa *Cirriphyllum piliferum*, hasselmossa *Eurhynchium angustirete* och parkgräsmossa *Sciurohypnum populeum* var några av de arter vi hittade. Detta gav ju utmärkta möjligheter att träna även på de vanliga pleurokarperna. Sumpkrypmossa *Pseudocampylium radicale* och spärrgräsmossa *Sciurohypnum starkii* visade sig vara nya för Västmanland. Naturligtvis växte här också en del levermossor som vi inte kunde låta bli. Rörsvampmossa *Jungermannia subulata*, tät fransmossa *Ptilidium pulcherrimum*, samboradula *Radula complanata* subsp.

Figur 1. Gruppfoto från ABC-kursen om pleurokarper i Västmanland 2018. Foto: Staffan Carlsson.

complanata, bandmossa *Metzgeria furcata*, vedblekmossa *Lophocolea heterophylla*, fingermossa *Lepidozia reptans* och hårfliksmossa *Blepharostoma trichophyllum* var några av de som antecknades. En smålom flög över ivrigt kacklande.

Vi besökte också Bromossen strax söder om sjön Älvsången i utkanten av Kilsbergen. Här noterade vi en lång rad arter så som räffelmossa *Aulacomnium palustre*, källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides*, gyllenmossa *Tomentypnum nitens*, guldskedmossa *Calliergon richardsonii*, blek skedmossa *Straminergon stramineum*, praktflikmossa *Leiocolea rutheana*, komossa *Splachnum ampullaceum*, guldspärrmossa *Campylium stellatum*, maskgulmossa *Drepanocladus trifarius*, stor skedmossa *Calliergon giganteum*, käppkrokmossa *Hamatocaulis vernicosus*, späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii* (Figur 2), purpurvitmossa *Sphagnum warnstorffii*, klubbvitmossa *Sphagnum angustifolium*, fetbålmossa *Aneura pinguis*, sumpspärrmossa *Campylium protensum*, hasselmossa *Eurhynchium angustirete*, krokspjutmossa *Calliergonella lindbergii* och grön

Figur 2. Späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*. Foto: Staffan Carlsson.

sköldmossa *Buxbaumia viridis*. Allt var visserligen inte pleurokarper men vi kunde inte hålla fingrarna i styr! Här hittade vi också tecken på att den ovanliga våddnätjärilen *Euphydrys aurinia* finns i området. Arten är bara känd från Mellansverige. Öland och Gotland.

En annan av lördagens lokaler var området kring Leja gruva. Här har man brutit kopparkis från mitten av 1500-talet fram till slutet av första världskriget. Spåren av verksamheten är uppenbara i form av bland annat ruiner efter produktionsanläggning och ett stort sligfält med kalk- och kopparhaltig sand. Området är dag naturreservat känt bland annat för sina orkideér. Vi spenderade mesta tiden i ett fuktigt parti med en del vitmossor; kantvitmossa *Sphagnum quinquefarium* och krattvitmossa *Sphagnum centrale* var två av de arter vi hittade. Fuktigt var det även uppifrån, nu regnade det ganska ordentligt. Kanttuffmossa *Palustriella commutata*, källgräsmossa *Brachythecium rivulare*, kalkkällmossa *Philonotis calcarea*, myrbryum *Bryum pseudotriquetrum*, bandpraktmossa *Plagiomnium elatum*, nordlig tuffmossa *Palustriella decipiens* (Figur 3), klotuffmossa *Palustriella*

Figur 3. Nordlig tuffmossa *Palustriella decipiens*. Foto: Staffan Carlsson.

falcata, kärrkammosa *Helodium blandowii* och kalktujamossa *Thuidium recognitum* var några de bladmossor vi letade upp i blötan. På en murken stock växte långfliksmossa *Nowellia curvifolia* och en trädstam kläddes av hjälmfrullania *Frullania dilatata*. Michael samlade in en påse full av rödgul trumpetsvamp *Craterellus lutescens* för framtida konsumtion. Det såg gott ut!

Kalkbrottet vid Hagalund blev också besökt. Brottet är numera ur drift och har blivit en populär badplats och visade sig också vara populärt för dykare. Mossor var det gott om. En rad trevliga pleurokarper följde med hem i konvoluten för vidare examinering. Nämnas kan jordspärrmossa *Campyliadelphus chrysophyllus*, kalkgräsmossa *Brachythecium glareosum*, klängmossa *Homomallium incurvatum*, källtuffmossa *Cratoneuron filicinum*, stennäbbmossa *Rhynchostegium murale* (Figur 4), krokspjutmossa *Calliergonella lindbergii*, kalkspärrmossa *Campylophyllum calcareum*, hakspärr-

Figur 4. Stennäbbmossa *Rhynchostegium murale*. Foto: Staffan Carlsson.

mossa *Campylophyllum halleri*. Självklart grävde vi fram en del annat också; opalmossa *Pohlia cruda*, kruskalkmossa *Tortella tortuosa*, plyschmossa *Ditrichum flexicaule* och stor klockmossa *Encalypta streptocarpa* antecknades.

Under dagen hann vi också med en myr med rejäla gungflyn strax söder om Hinderbacken. Här växte bl.a. sumpspärrmossa *Campylium protensum*, maskgulmossa *Drepanocladus trifarius*, kärrkrokmossa *Sarmentypnum exannulatum* och korvskorpionmossa *Scorpidium scorpioides*. Av vitmossorna kan nämnas knoppvitmossa *Sphagnum teres* och krokvitmossa *Sphagnum subsecundum*. Att bäver fanns i området visades av de bävergnagda stubbarna som fanns här och där.

På söndagen hann vi inte mycket mer än en kort tur i omgivningarna, städning och avsked innan det var dags att styra färden hemåt; många var långväga. Detaljerad artlista finns att hitta på artportalen föredömligt inrapporterad av Christer Albinsson, tack för det! Denna visar att det i en grupp som denna finns en bred kunskap som inte bara täcker mossor utan även andra artgrupper; fåglar, kärlväxter, svampar, lavar, insekter och spindlar finns rapporterade. Tack alla för slit i fält.

Till sist ett jättetack till Lars och Tomas för en väl genomförd kurs. Vi lärde oss mycket! Ett speciellt tack också till Sara Asker som ordnat med allt det praktiska.

Ny nyckel och artbeskrivningar tillgängliga för knölmossor *Oncophorus*

Niklas Lönnell

Dirigentvägen 171, 756 54 Uppsala

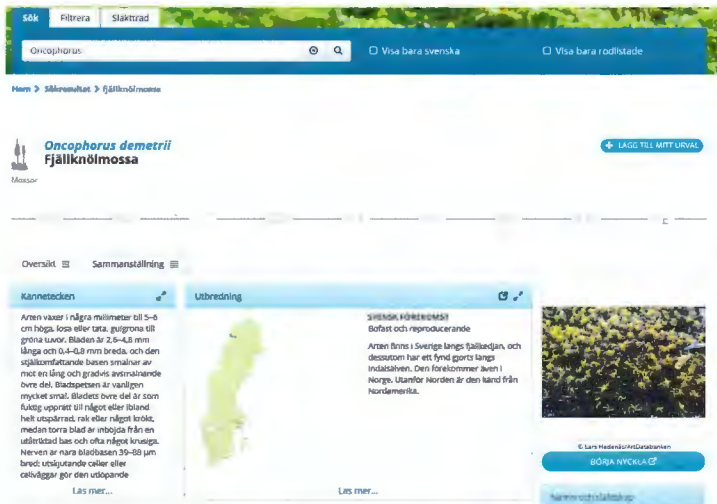
Lars Hedenäs har utrett släktet *Oncophorus* (Hedenäs 2017, 2018) och nu gjort en nyckel och skrivit artbeskrivningar på svenska enligt de nya artavgränsningarna som finns tillgängliga på nätet (artfakta.se, artnyckeln.se). Det kan därför vara läge att gå igenom sina kollektorer av knölmossor och bestämma om dem. Det finns nu fem morfologiskt igenkännbara arter där det som tidigare inkluderades i skruvknölmossa *Oncophorus virens* s.lat. består av två arter slät skruvknölmossa *Oncophorus integerrimus* och sågad skruvknölmossa *Oncophorus virens* s.str. Artavgränsningen mellan de tidigare två arterna har ändrats och dessutom har en ny art beskrivits. De numer återstående tre arterna är fjällknölmossa *O. demetrii*, smalbladig knölmossa *O. elongatus* och liten knölmossa *O. wahlenbergii* s.str. Är dina kollektorer bestämda med äldre litteratur och du inte har bestämt om dem eller saknar kollektorer så kan du rapportera dem till Artportalen som kollektivtaxonen skruvknölmossa *Oncophorus virens* s.lat. eller spärrknölmossa *Oncophorus wahlenbergii* s.lat.

Tabell 1. Gällande taxa av knölmossor *Oncophours*.

TAXON	Vetenskapligt namn	Auktor	Svenskt namn
SLÄKTE	<i>Oncophorus</i>	(Brid.) Brid.	knölmossor
KOLLEKTIVTAXON	<i>Onchophors virens</i> s. lat	(Hedw.) Brid.	skruvknölmossa
ART	<i>Oncophorus integerrimus</i>	Hedenäs	slät skruvknölmossa
ART	<i>Oncophorus virens</i>	(Hedw.) Brid.	sågad skruvknölmossa
KOLLEKTIVTAXON	<i>Oncophorus wahlenbergii</i> s. lat.	Brid.	spärrknölmossa
ART	<i>Oncophorus demetrii</i>	(Renauld & Cardot) Hedenäs	fjällknölmossa
ART	<i>Oncophorus elongatus</i>	(I. Hagen) Hedenäs	smalbladig knölmossa
ART	<i>Oncophorus wahlenbergii</i>	Brid.	liten knölmossa

Figur 1. Inledningen till nyckeln till knölmossor *Oncophorus* på Artnyckeln.se.

Figur 2. På Artfakta.se finns beskrivningar av arterna. Kartorna representerar ännu inte arternas utbredning utan texten ger en mer rättvisande bild.

Referenser

- Hedenäs, L. 2017. Scandinavian *Oncophorus* (Bryopsida, Oncophoraceae): species, cryptic species, and intraspecific variation. - *European Journal of Taxonomy* 315: 1–34.
- Hedenäs, L. 2018. *Oncophorus demetrii*, a fifth Scandinavian species of *Oncophorus* (Musci) possible to recognize by morphology. - *Lindbergia* 41: linbg.01098 (01091-01099).

Gillis Een

23 december 1924 – 10 augusti 2018

Lars Hedenäs

Naturhistoriska riksmuseet, Enheten för botanik, Box 50007, SE-104 05 Stockholm, Sweden; lars.hedenas@nrm.se

Gillis Een, gifted and devoted amateur bryologist, left us during the summer of 2018. He collected widely around the world, and contributed especially to the bryological knowledge of the Stockholm area, the Arjeplog mountain area in Swedish Lapland, and the Mascarenes. A list of his publications is provided.

Efter ett långt och rikt liv somnade Karl Gillis Een in för gott under sommaren 2018. Gillis var utbildad kemiingenjör och hade mossor som ett av sina stora fritidsintressen, ett intresse som började när han samlade mossor tillsammans med Hugo Sjörs i Grangärde socken i Dalarna året 1945. Till en början samlade Gillis på olika platser i Sverige. Han var också ledamot i den kommitté för mossornas utforskande i Stockholmstrakten som Botaniska Sällskapet i Stockholm tillsatte i maj 1953 (Herber 2007). Gillis kom under åren att samla omkring 1750 mosskollekter i Stockholmsområdet. I Sverige hade Gillis även ett stort intresse för Arjeplogsfjällen i Pite Lappmark, som han besökte under ett par exkursioner, med Sigfrid Arnell och Per-Olof Nyman. I detta område samlade Gillis omkring 1 200 kollektioner.

Framförallt under åren 1953 - 1968 kom Gillis i sitt yrke till många olika ställen i världen. Även om det inte fanns särskilt mycket tid till att fördjupa sig i mossorna under denna tid passade han på att samla mossor när tillfälle gavs, och hälsade även på bryologer runt om i världen. Det blev ibland betydande insamlingar, och tillsammans med det svenska materialet kom Gillis att samla närmare 10.000 mosskollekter. Områden utanför Sverige där han hämtade hem betydande samlingar inkluderar Norge (500), Frankrike (900), Madeira (325), Egypten (120), Maskarenerna (Mauritius och Réunion, 1200), U.S.A. (560), Australien (400) och Nya Zeeland (220).

Efter pensioneringen 1989 tog Gillis upp sitt mossintresse på allvar igen, och från 1992 hade han en arbetsplats på Naturhistoriska riksmuseets Enhet för kryptogambotani under många år. Här spenderade han flera dagar varje vecka, och tog han hand om de betydande samlingar han fått ihop från olika delar av världen. Gillis bestämde upp sitt material, registrerades det i enhetens publika databas (<http://herbarium.nrm.se/>), och såg till att det lades in i Naturhistoriska riksmuseets mossherbarium. Under tiden på Naturhistoriska riksmuseet förnyade Gillis kontakten med Hugo Sjörs och bestämde även upp en hel del av Hugos material, som därför kom att hamna i Stockholm.

Speciellt när det gäller Arjeplogsfjällen, Mauritius och Réunion lade Gillis ned mycket möda på att bestämma upp sitt material, något som speciellt för Maskarenerna var svårt eftersom områdena på den tiden var dåligt kända när det gäller mossfloran. Tiden som lades ner, både före och efter pensioneringen, gav utdelning i flera publikationer (se nedan).

Gillis var alltid försiktig i sina bestämningar, och skickade gärna sitt material till specialister. När det gäller levermossor bestämde Sigfrid Arnell en stor del av dessa, från olika delar av världen. Mot slutet av sin tid på Naturhistoriska riksmuseet kände sig Gillis inte längre säker på sina bestämningar och beslöt sig då för att avsluta sin bryologiska "extrakarriär".

Jag lärde känna Gillis när han kom till Naturhistoriska riksmuseet i början av 1990-talet. Gillis hade breda intressen, även utanför sin tidigare yrkeskarriär och bryologin, och det var aldrig tråkigt att prata med honom om olika saker. Det kunde handla både om hans egna upplevelser och om olika samhällsföreteelser. Mossor var dock en viktig del av Gillis liv. Jag fortsatte att träffa Gillis ett par gånger om året även efter att han lämnat museet och det var uppenbart att hans intresse för mossor inte tog slut i och med att tiden på museet var över. Gillis var fortfarande intresserad av vad som hände på museet och i den bryologiska världen. Han frågade faktiskt efter sådana nyheter sista gången jag träffade honom under våren 2018.

Bryologiska spår

Trots att Gillis aldrig var professionell bryolog har hans namn funnit sin plats i tre mosstaxa: *Fissidens eenii* Bizot från Mauritius, samt *Lepidozia eenii* S.W. Arnell och *Plectocolea eenii* S.W. Arnell från Queensland, Australien. Gillis publicerade även flitigt om mossor och bryologer, både i vetenskapliga och populära publikationer (se Appendix).

Referenser

Herber, I. 2007. Botaniska sällskapets historia. Daphne 18: 2 22.

Appendix: Gillis Eens bryologiska publikationer

- Een, G. 1976. Mosses from the Mascarenes. Lindbergia 3: 213-217.
Een, G. 1978. Mosses from the Mascarenes: 2. Lindbergia 4: 219-223.
Een, G. 1983. Reminiscences of some members of the British Bryological Society. Bulletin of the British Bryological Society 42: 41-44.
Een, G. 1988. Computer assisted moss determination. Bryological Times 48: 1 + 4 5.
Een, G. 1989. Mosses from the Mascarenes - 3. Tropical Bryology 1: 55-62.
Een, G. 1993. Mosses from the Mascarenes - 4. Tropical Bryology 7: 47-54.
Een, G. 1994. Mossor på stränderna av sjöar och vattendrag inom Vapstälvens vattenområde. Myrinia 4: 36-43.
Een, G. 1994. Computers and authors of scientific names. Bryological Times 78: 1-2.
Een, G. 1994. *Grimmia britannica* A. J. E. Smith, new to Portugal. Journal of Bryology 18: 376.
Een, G. 1995. *Entodon chenagonii* Ren. & Card. – A reading error! Journal of Bryology 18: 621.
Een, G. 1995. Nils Hakelien 1929 1995. Myrinia 5: 41 43.
Een, G. 1997. Mosses from the Mascarenes - 6. Tropical Bryology 13: 21-34.
Een, G. 1997. *Campylopus* på slagg och lava. Myrinia 7: 20 21.
Een, G. & Perold, S. M. 2000. In memory of S.W. Arnell, hepaticologist (1895 1970). Bothalia 30,2: 218 220.
Een, G. 2000. Bryophytes collected in Mauritius by Gunnar Erdtman. Bryophyte Diversity and Evolution 18: 87-89.

- Een, G. 2001. Sigfrid Arnell - personliga hågkomster. Myrinia 11: 6.
- Een, G. 2003. "Moss and Askim". Bryological Times 110: 12.
- Een, G. 2004. *Sematophyllum substrumulosum* new to mainland Britain. Field Bryology 84: 6-7.
- Een, G. 2004. Levermossor från Arjeplog. Myrinia 14: 33 44.
- Een, G. 2008. Bladmossor från Arjeplog. Myrinia 18: 23 37
- Een, G. 2009. Moss Flora of the Island of Mauritius. Bryophyte Diversity and Evolution 30: 45-71.
- Een, G. & Kristoferson, L. 1999. A small collection of bryophytes from the Seychelles. Tropical Bryology 17: 35-38.
- Een, G. & Thinggaard, K. 1999. Mosses from the Mascarenes - 7. A small collection from Rodrigues. Tropical Bryology 16: 3-10.
- Sjörs, H. & Een, G. 1999. Massor av mossor i Muddus. Bryo-diversitet i ett rikkärr. Svensk Botanisk Tidskrift 93: 297 301.
- Sjörs, H. & Een, G. 2000. Wetland bryophytes in Muddus National Park, North Sweden. Journal of Bryology 22: 223 236.
- Sollman, P. & Een, G. 1996. Mosses from the Mascarenes - 5. Tropical Bryology 12: 1 4.

Den 25:e maj 2018 började den nya lagen Dataskyddsförordningen gälla i Sverige och i hela EU

Lagen styr hur man behandlar personuppgifter och alla myndigheter, företag och organisationer måste följa lagen.

Hela lagen kan du läsa här: www.datainspektionen.se/dataskyddsförordningen. En viktig del av den nya lagen är att informera dig som medlem om hur vi behandlar och skyddar dina personuppgifter som du har lämnat till oss. Därför får du denna information om hur vår integritetspolicy gällande hanteringen av dina uppgifter som medlem i Mossornas Vänner är.

Personuppgiftsansvarig

Det är Mossornas Vänner som är personuppgiftsansvarig för de uppgifter som du lämnar till oss som medlem. Det betyder att det är Mossornas Vänner som bestämmer vad dina uppgifter används till och vem som får hantera dina uppgifter. Det betyder även att det är Mossornas Vänner som är ansvarig för att dina uppgifter hanteras på ett korrekt och säkert sätt.

Dessa uppgifter sparar vi

Personuppgifter är enligt lagen sådant som ensamt eller tillsammans med något annat kan identifiera dig som specifik person, ett ortnamn kopplat med ditt namn kan exempelvis räcka för att identifiera dig. Vi hanterar främst följande personuppgifter för våra medlemmar: namn, postadress, telefonnummer och eventuell e-postadress. Vi kan även behandla beställningshistorik och i vissa fall foton.

Dina uppgifter används till

Vi använder dina uppgifter för att kunna kommunicera med dig gällande ditt medlemskap hos oss, så som att skicka ut medlemstidningar, nyhetsbrev, avier för medlemsavgift, deltagaravgifter och för att bokföra dina betalningar.

Dina uppgifter kan i vissa fall användas för att dokumentera föreningens verksamhet/aktiviteter och därmed finnas med i en rapport som sparas i föreningens arkiv. Detta material lagras i arkivboxar i låst utrymme.

Dessa kan hantera dina uppgifter

Dina uppgifter hanteras främst av Mossornas Vänner styrelse och redaktion. Detta för att kunna leverera exempelvis medlemstidningar och aviutskick till dig behöver vi lämna dina uppgifter till en leverantör som utför uppdraget. När vi skickar filer som innehåller personuppgifter är dessa krypterade och kan inte öppnas av obehöriga. Vi kan bli tvungna att lämna ut personuppgifter till övervakande myndigheter (datainspektionen) vid förfrågan och vi kan även vara tvungna att lämna ut uppgifter om lagen kräver det, till exempel till skatteverket.

Marknadsföring i form av annonser kan förekomma i föreningens tidskrifter men annonsörer får aldrig tillgång till dina personuppgifter. Vi delar, säljer eller förmedlar inte dina uppgifter till någon utanför föreningen.

Så här lagras dina uppgifter

Vårt medlemsregister är placerat hos vår kassör som intygar att lagringen är säker och följer den nya lagen. Dokument innehållande personuppgifter kan tillfälligt lagras i molnlösningar, såsom Dropbox. Dessa dokument är krypterade och kan inte öppnas av obehöriga.

Vi behandlar dina personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen artikel 6.1 b, Avtal.

När du registrerar dig som medlem i föreningen ingår du ett medlemsavtal med Mossornas Vänner och våra stadgar.

Uppgifter som rör betalningar och fakturering sparar vi enligt dataskyddsförordningen artikel 6.1 c, rättslig förpliktelse.

För att Mossornas Vänner ska kunna bevara information om föreningens verksamhet och aktiviteter för framtiden behöver vi spara viss information om dessa i vårt arkiv. Dessa uppgifter sparar vi enligt dataskyddsförordningen artikel 6.1 f, ett berättigat intresse. Föreningens arkiv förvaras i ett låst utrymme.

Dina rättigheter

Som medlem har du när som helst rätt att få veta vilken typ av information vi har sparat om dig och vad den använts till. Du har rätt att få dina uppgifter korrigerade eller borttagna. Vi kan dock inte

ta bort korrekta uppgifter så länge du är medlem; uppgifter som rör betalningar och fakturor måste sparas i enlighet med bokföringslagen i 7 år.

För att hålla dina uppgifter korrekta uppmanar vi dig att informera oss om ändringar och om du upptäcker något fel.

Du kan själv se och ändra dina kontaktuppgifter, se och betala medlemsavgifter och deltagaravgifter på Min sida. Den hittar du via vår medlemssida: <http://www.mossornasvanter.se/>

Du kan även meddela oss genom att skicka ett e-postmeddelande, ringa eller skicka ett brev.

Om du upplever att vi har brustit i vår hantering av dina uppgifter och att vi inte har hanterat detta ärende på ett korrekt sätt kan du vända dig till Datainspektionen och lämna en anmälan.

Kontakta oss

Har du frågor gällande dina personuppgifter hos oss, kan du kontakta oss genom i första hand vår kassör, i andra hand vår ordförande.

När du kontakter oss får du svara på motfrågor om dina personuppgifter för att vi ska kunna säkerställa vem du innan vi lämnar ut information om vad som finns sparad hos oss.

Vänligen

Tomas Hallingbäck 2018-06-29

ordförande i Mossornas Vänner

Aktuella aktiviteter

Här listar vi kommande händelser som kan vara av intresse för den mossintresserade. För eventuella förändringar hänvisar vi till respektive kontaktperson eller till Mossornas Vännerns hemsida: www.mossornasvanter.se/mv

Mossornas Vännerns höstexkursion 2019

Höstens exkursion infaller den (4)5-6 oktober och går till Skåne. Vi kommer att hålla till i landskapets östra och centrala delar och kommer att besöka flera intressanta mossmiljöer. Bland annat blir det kalkrika områden, en basaltkupp och bokskog. Information om boende och pris kommer inom kort på hemsidan. Kontaktperson är Fia Bengtsson (e-post: fia.aurelia@gmail.com; tel: 0702-70 08 07).

Vitmosskurs i Dalarna – Malungsområdet där de flesta svenska vitmossarter har påträffats

Plats: Öje Turistgård (nära Malung)

Tid: Torsdag 22:e – söndag 25:e augusti 2019

Lärare: Urban Gunnarsson & Michael Löfroth

Kursavgift:

Medlem 1100 kr (inkl. anmälningsavgiften 200 kr)

Icke medlem 1300 kr (inkl. anmälningsavgiften 200 kr).

Slutligt pris fastställs utifrån deltagarantal.

I kostnaden ingår förutom kursen, lunch och fika fredag, lördag och söndag. Utöver kurskostnaden står ni för er egen logi 3 nätter, frukostar och bilkostnader för exkursionsdagarna som betalas till bilägaren. Logi på Öje turistgård kostar 150 kr/natt i nuläget, ni fördelas i 2-5-bäddsrum.

Hur man anmäler sig:

1. Betala anmälningsavgift om 200 kr till föreningens Mossornas vänners pg-konto 13 37 88-0 – senast den 15 maj 2019.

Ange namn + Vitmossor. Först till kvarn....

2. Sänd anmälningsinformationen samtidigt till kursansvarig Sara Asker, till saranilsson@hotmail.com, smsa eller ring tel 0708-24 26 11.

Anmälan ska minst innehålla: ditt namn, telefon, e-post, hemma/boendeort. Ange ifall du kommer med bil och hur många lediga platser du har i din bil.

Mossornas Vänners försäljning

Mikroskoptillbehör

Objektglas standard (50 st./förp.) 50 kr
Objektglas med en fördjupning (5 st./förp.) 35 kr
Objektglas m. två fördjupningar (5 st./förp.) 50 kr
Täckglas - 18x18mm (100 st./förp.) 25 kr
Täckglas - 24x24mm (100 st./förp.) 50 kr
Täckglas - 24x32mm (100 st./förp.) 75 kr
Pincett med ytterst fin spets, rak 10,5 cm 175 kr
Pincett med ytterst fin spets, böjd 10,5 cm 200 kr

Lupp - 10 X (Folding Magnifier) 50 kr

Lösnummer av Myrinia

Finns endast av vissa årgångar. Maila thallingback@hotmail.com och ange vilka nummer ni önskar, så får ni veta om just dessa finns kvar. Pris 15 kr/ex Gamla nummer av Mossornas vänner tidning (föregångaren till Myrinia) finns som pdf-filer och kan fås utan kostnad.

Övriga skrifter

Den nya upplagan av *Mossor - en fälthandbok* av Tomas Hallingbäck säljs till reducerat pris till medlemmar i Mossorna Vänner, 290 kr + porto (55 kr inom Sverige; 85 kr till övriga Europa).

Vitmossor i Norden, **ny upplaga (2019)**. 145 kr + porto 55 kr

Göteborgstraktens mossor (2008), 128 sidor, inkl. CD-skiva. 200 kr

Sotenäsets mossor (1998), Bergqvist & Blomgren, 80 sidor. 140 kr

Preliminary distribution maps of bryophytes in Northwestern Europe. Tre volymer, 50 kr per volym:

Vol. 1. Hepaticae and Anthocerotae (second ed.), Vol. 2. Musci (A-I), Vol.

3. Musci (J-Z)

Paketerhjudande

Göteborgstraktens mossor + Sotenäsets mossor = 300 kr

Göteborgstraktens mossor + Sotenäsets mossor + samtliga tre volymer av Preliminary distribution maps = 400 kr

Försäljningsvillkor

PORTO: Enhetsporto på 55 kr per försändelse (upp till 2 kg) inom Sverige.

Gör din beställning genom att sätta in rätt belopp på Mossornas Vänner plusgirokonto 13 37 88 - 0.

Frågor om beställning: Tomas Hallingbäck, thallingback@hotmail.com

GLÖM EJ att ange vad beställningen gäller och vart den skall skickas.

Vid försändelser till utlandet kan portokostnaderna bli högre. Kontakta Tomas för närmare upplysningar (se e-postadress ovan).

Myrinnias redaktion

Linda Birkedal, Enningervägen 12, 243 31 Höör, 0413-23123,
linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se

Sven Fransén, Vårmanadsgatan 3A lgh 1301, 415 10 Göteborg,
031-485749, sven.fransen@bredband.net

Tomas Hallingbäck, Körbsärvägen 7, 741 31 Knivsta, 018-34 35 12,
thallingback@hotmail.com

Staffan Nilsson, Kärleksgatan 4, 247 62 Veberöd,
staffan.u.nilsson@gmail.com

Instruktioner till författare

Eftersom du läser detta har du kanske funderat på att komma med ett bidrag till Myrinnia. Roligt! Myrinnia utges 2 gånger om året och publicerar alla möjliga typer av artiklar, notiser, kåserier m. m. så när det gäller formerna finns det inte så mycket begränsningar.

Skicka ditt alster per e-post, som en Word-fil eller i RTF-format, till den redaktörsom står överst på denna sida. **Sänd bilder och figurer separat, dvs. ej monterade i textfilen.** Figurtexter skrivs separat, efter texten. Om du inte har tillgång till dator eller e-post är du självklart ändå välkommen att skriva i Myrinnia (hör av dig till redaktionen).

Börja manuskriptet med titeln på artikeln, följt av författarens/författarnas namn, adress(er) och e-postadress(er). Sedan följer en kort sammanfattning på engelska (som vi kan skriva om du vill ha hjälp med det). I slutet på artikeln ska eventuell citerad litteratur samlas under rubriken "Referenser". Här ska endast finnas sådan litteratur som nämns i artikeln och omvänt. Undvik förkortningar. Exempel på hur referenserna ska anges: Hallingbäck, T., Hedenäs, L. & Weibull, H. 2006. Ny checklista för Sveriges mossor. Svensk Botanisk Tidskrift 100: 96-148.

När mossor nämns anges det svenska namnet först, följt av vetenskapligt namn, utan komma och parenteser, t. ex. trindmossa Myurella julacea. Båda dessa upprepas vid varje tillfälle arten nämns. Undantag kan dock göras om en artikel handlar om en eller två arter då endast det ena namnet behöver användas efter den första gången. Namnen bör följa dem i checklistan 2006 (se ovan). För kärlväxter räcker det med det svenska namnet. Använd inga formateringar och andra finesser i ordbehandlingsprogrammet, förutom kursivering av vetenskapliga namn. Vi förbehåller oss rätten att publicera inkomna manus via internet.

Om det är något du undrar över är du välkommen att kontakta redaktionen.

Myrinia 28 (2) innehåll

- 49 *Orthotrichum shawii*, en hättemossa att hålla utkik efter i
sydligaste Sverige
TOMAS HALLINGBÄCK & NIKLAS LÖNNELL
- 54 Mossornas vänners vårexkursion 2018
PATRIK ENGSTRÖM
- 60 ABC-kursen i Klacka-Lerberg, Nora, Västmanland augusti
2018
OLLE HOLST
- 66 Ny nyckel och artbeskrivningar tillgängliga för knölmossor
Oncophorus
NIKLAS LÖNNELL
- 68 Gillis Een 23 december 1924 - 10 augusti 2018
LARS HEDENÅS
- 72 Dataskyddsförordningen
- 74 Aktuella aktiviteter
- 76 Mossornas Vänners försäljning